

HØJESTERETS DOM

afsagt fredag den 4. april 2014

Sag 177/2012

(2. afdeling)

Tryg Forsikring A/S

(advokat Jens Andersen-Møller)

mod

HK som mandatar for A

(advokat Asger Tue Pedersen)

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 15. afdeling den 31. maj 2012.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Søgaard, Jon Stokholm, Hanne Schmidt, Lars Hjortnæs og Jan Schans Christensen.

Påstande

Parterne har gentaget deres påstande.

Retsgrundlag

I erstatningsansvarslovens § 5 hedder det:

”§ 5. Har en personskade medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde, tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne.

Stk. 2. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende.

Stk. 3. Skadelidtes erhvervsevnetab beregnes i procent (erhvervsevnetabsprocenten). Der ydes ikke erstatning, såfremt erhvervsevnetabet er mindre end 15%.”

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 228 af 23. maj 1984 om erstatningsansvar. Loven bygger på tre betænkninger, herunder betænkning nr. 976/1983 om udmåling af erstatning ved

personskade og tab af forsørger. I denne betænkning er side 49 f, side 65 og side 89 f anført bl.a.:

”Kapitel 6. Flertallets hovedsynspunkter.

...

6.2.3.2.2. Pensioner og forsikringer.

Pensioner og forsikringer af enhver art skal efter flertallets forslag fradrages i erstatningen. Dette gælder, uanset om udbetalingen sker i form af løbende ydelser eller som kapitalbeløb. Der opstår særlige problemer med hensyn til omregning af kapitalbeløb til løbende ydelser. Disse problemer er nærmere drøftet i bemærkningerne til § 5 (pkt. 9) i lovforslaget.

...

Forslaget om, at pensioner og forsikringer skal fradrages fuldt ud i erstatningen, er en ændring i forhold til betænkning 829/1978, jfr. betænkningen s. 30-31. Udvalgets flertal finder imidlertid, at denne ændring er nødvendig for at undgå overkompensation.

...

Kapitel 7. Mindretallets hovedsynspunkter.

7.1. Mindretallets principale standpunkt.

To medlemmer (...) kan ikke tilslutte sig udvalgsflertallets lovudkast. Gennemførelsen i praksis af lovudkastets regler vil støde på uovervindelige vanskeligheder, fordi det ikke er muligt at opstille beregningsforudsætninger, som tillader en rimelig sikker fastsættelse af det faktisk lidte individuelle tab.

...

Kapitel 8. Flertallets lovforslag.

...

Erhvervsevnetab.

§ 5.

Erstatning for tab eller forringelse af erhvervsevnen udgør forskellen mellem den indtægt, skadelidte må antages at ville have haft, hvis skaden ikke var sket, og den indtægt, som skadelidte nu må forventes at få.

Stk. 2. Skadelidtes forventede indtægt omfatter:

- 1) indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges efter skadelidtes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og optræning,
- 2) løbende ydelser, der er uafhængige af skadelidte indkomst- og formueforhold, og som tilkommer skadelidte i anledning af skaden i henhold til den sociale lovgivning,
- 3) pensionsydelser, der tilkommer skadelidte fra stat, kommune eller i henhold til anden pensionsordning,
- 4) løbende forsikringsydelser, som tilkommer skadelidte som følge af skaden, og
- 5) værdien af kapitalbeløb, som tilkommer skadelidte som følge af skaden bortset fra kapitalbeløb efter §§ 1-4 eller lignende beløb.

Stk. 3. Ved beregningen af værdien af en forsikring med tilbagekøbsværdi ses der dog bort fra tilbagekøbsværdien."

Lovforslagets § 5 blev imidlertid ikke udformet i overensstemmelse med flertallets forslag. I bemærkningerne til erstatningsansvarsloven hedder det bl.a., jf. Folketingstidende 1983-84, tillæg A, spalte 74-75 og 90-92:

" 3.1. Erstatning ved personskade og tab af forsørger.

...

Flere af de hørte myndigheder og organisationer har nævnt, at man som udgangspunkt foretrækker flertallets forslag, men at man af praktiske årsager bør vælge mindretallets forslag. Andre har ment, at man uanset de praktiske problemer, som flertallets forslag vil kunne give anledning til - især med hensyn til vurderingen af den fremtidige indtjeningsevne - bør vælge flertallets forslag. Det er især domstolene, der har peget på de praktiske problemer i forbindelse med flertallets forslag.

Der stilles på denne baggrund forslag til regler om udmåling af erstatningen, der på en række punkter adskiller sig fra flertallets forslag, idet reglerne er søgt udformet således, at erstatningsberegningen bliver mere forenklet. Forenklingerne består bl.a. i, at der ikke skal foretages fradrag i erstatningen for sociale ydelser og forsikringer m.v.

...

Til § 5

...

Forslagets § 5 svarer også i det store og hele til § 5, stk. 1, og stk. 2, nr. 1, i erstatningslovudvalgets flertals forslag. Den tekniske udformning af § 5 adskiller sig dog en del fra udvalgsflertallets forslag. Derimod er reglerne i § 5, stk. 2, nr. 2-5, og stk. 3, om forskellige fradrag for sociale ydelser og forsikringer m.v. som nævnt i de almindelige bemærkninger af forenklingss Grunde ikke medtaget i lovforslaget."

I erstatningsansvarslovens § 17, stk. 1, hedder det bl.a.:

"§ 17. Ydelser i henhold til den sociale lovgivning, herunder dagpenge, sygehjælp, pension efter den sociale pensionslovgivning og ydelser i henhold til lov om arbejdsskade-forsikring, som tilkommer en skadelidt eller efterlevende, kan ikke danne grundlag for regreskrav mod den erstatningsansvarlige. Det samme gælder pensionsydelser, der udbetales af stat, kommune eller i henhold til anden pensionsordning, samt forsikrings-ydelser uanset forsikringens karakter, jf. § 22, stk. 2..."

I arbejdsskadesikringslovens § 28, stk. 1 og 3, hedder det:

"§ 28. Har tilskadekomne ret til pension efter lov om tjenestemandspension som følge af arbejdsskaden, nedsættes værdien af erstatningen for tab af erhvervsevne efter denne lov. Nedsættelsen udgør 2/3 af værdien af det beløb, hvormed tjenestemandspensionen

er forhøjet ud over den pension, der svarer til den optjente pensionsalder på tidspunktet for pensioneringen.

...

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 anvendes tilsvarende på andre erstatningsberettigede efter denne lov, for hvem der er fastsat pensionsregler, der svarer til reglerne i lov om tjenestemandspension. I disse tilfælde betaler forsikringsselskabet eller Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring til pensionsgiveren et beløb svarende til det beregnede fradrag i tilskadekomnes eller efterladtes erstatning efter denne lov."

I forarbejderne til bestemmelsen, der tidligere var § 35 i arbejdsskedeforsikringsloven, er anført bl.a., jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, spalte 938:

"Til § 35.

...

Bestemmelsen har til formål at forhindre, at der af statens midler udbetales dobbelterstatninger til statsansatte.

...

Bestemmelsen omfatter som gældende lov tillige tilfælde, hvor der ydes pension fra en kommune eller en virksomhed, der med hensyn til pension følger tjenestemandspensionslovgivningen."

I arbejdsskadesikringslovens § 77 hedder det:

"§ 77. Ydelser i henhold til loven kan ikke danne grundlag for regreskrav mod en skadevolder, der har pådraget sig erstatningspligt over for tilskadekomne eller deres efterladte, jf. dog § 10 a. Tilskadekomnes eller de efterladtes krav mod den erstatningsansvarlige nedsættes, i det omfang der er betalt eller er pligt til at betale ydelser til de pågældende efter denne lov. Krav på erhvervsevnetabserstatning efter erstatningsansvarsloven nedsættes dog ikke som følge af, at der er betalt eller er pligt til at betale midlertidig erhvervsevnetabserstatning efter denne lov."

I forarbejderne til § 55 i arbejdsskedeforsikringsloven, der blev afløst af § 77 i arbejdsskadesikringsloven, hedder det bl.a., jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, spalte 946:

"Stk. 1. Efter den gældende lov kan der gøres regres mod en skadevolder, blot denne har udvist simpel uagtsomhed, eller hvor erstatningsansvaret hviler på et særligt grundlag, jf. f.eks. reglen i Danske Lovs 3-19-2, hvorefter en arbejdsgiver hæfter for det erstatningsansvar, som de ansatte måtte pådrage sig ved uforsvarlige skadegørende handlinger, der er foretaget under arbejdets udførelse.

Efter forslaget kan regres kun gøres gældende mod en skadevolder, der har handlet forsætligt eller groft uagtsomt.

Forslaget indebærer således en begrænsning i forhold til gældende lov.

Stk. 2. Hensigten med bestemmelsen er at udelukke mulighed for dobbelterstatning til skadelidte i det omfang, forsikringsselskabets regresret bortfalder. Dette opnås ved at fastslå, at skadelidte ikke kan fremsætte krav mod den erstatningspligtige i anledning af et tab, han har fået eller vil få erstattet over den lovpligtige arbejdsskadeforsikring."

I § 8, stk. 1, i Pensionsregulativ for tjenestemænd ansat i regionerne hedder det:

"§ 8. Finder afsked sted på grund af utjenstedygtighed, som er forårsaget af, at der under udførelse af tjenesten er overgået tjenestemanden en tilskadekomst, der begrunder krav på erstatning for tab af erhvervsevne i henhold til lov om arbejdsskadeforsikring, er han berettiget til den egenpension, der gælder for en pensionsalder på 37 år."

Bestemmelsen i § 8, stk. 1, i pensionsregulativet er identisk med tjenestemandspensionslovens § 8, stk. 1. I bemærkningerne til tjenestemandspensionslovens § 8, stk. 1, hedder det bl.a., jf. Folketingstidende 1968-1969, tillæg A, spalte 4022:

"Til § 8.

Bestemmelsen angår de tilfælde, hvor afsked finder sted på grund af utjenstedygtighed, der skyldes følger af tilskadekomst under udførelse af tjenesten, og sigter imod at bevare hjemmel for en i forhold til de almindelige regler gunstigere pensionsberegning i denne situation. I lighed med, hvad der gælder ifølge lønnings- og pensionslovens § 57, stk. 4, fastslås det, at afsked som følge af tilskadekomstforårsaget utjenstedygtighed i princippet medfører ret til en pension, der beregnes, som om den pågældende tjenestemand havde opnået højeste pensionsalder. Af lovforslagets § 2, stk. 2, fremgår, at retten til tilskadekomstpension forudsættes at bestå uafhængigt af ansættelsestidens længde.

Efter de forudsætninger, der ligger til grund for de gældende regler om tilskadekomstpension, må der for at opnå sådan pension foreligge en overvejende grad af sandsynlighed for, at den helbredstilstand, som begrunder afsked, skyldes følger af et ulykkestilfælde under udførelse af tjenesten. Med tilskadekomst i lønnings- og pensionslovens forstand ligestilles ifølge § 57, stk. 5, skadelige påvirkninger af højst nogle få dages varighed, der skyldes tjenesten eller de forhold, hvorunder den foregår, og som medfører utjenstedygtighed.

Ved udformningen af lovforslagets bestemmelser om tilskadekomstpension har man anset det for hensigtsmæssigt at knytte tilskadekomstbegrebet til ulykkesforsikringslovens fastlæggelse af, under hvilke forudsætninger der ydes erstatning som følge af arbejdsulykker. I overensstemmelse hermed gøres erhvervelse af tilskadekomstpension ifølge stk. 1 afhængig af, at den utjenstedygtighedstilstand, der danner baggrund for afskedigelse, er forårsaget af, at der under udførelse af tjenesten er overgået tjenestemanden en tilskadekomst, som begrunder krav på erstatning efter reglerne i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde, jfr. herved lovebekendtgørelse nr. 459 af 18. august 1964."

Højesterets begrundelse og resultat

A, der var tjenestemand, blev i oktober 2007 under sit arbejde for Århus Universitetshospital påkørt af et motorkøretøj, der var ansvarsforsikret i Tryg Forsikring A/S. Arbejdsskadestyrelsen anerkendte skaden som en arbejdsskade. A blev i august 2009 som følge af utjenstdygtighed efter arbejdsskaden afskediget, og han blev tilkendt tilskadekomstpension efter pensionsregulativet for tjenestemænd ansat i regionerne. Arbejdsskadestyrelsen afgjorde, at As erhvervsevnetabserstatning skulle nedsættes efter arbejdsskadesikringslovens § 28, stk. 1 og 3, med 2/3 af det beløb, hvormed den almindelige tjenestemandspension blev forhøjet som følge af tilskadekomsten.

Sagen angår, om As krav mod Tryg Forsikring på erstatning efter erstatningsansvarsloven for varigt tab af erhvervsevne skal nedsættes med et beløb svarende til, hvad hans erhvervsevnetabserstatning efter arbejdsskadesikringsloven er blevet nedsat med som følge af, at han er berettiget til forhøjet pension.

Erstatningsansvarsloven indeholder ikke bestemmelser om, at erstatning for varigt tab af erhvervsevne, jf. lovens § 5, skal nedsættes med pensioner og forsikringer mv., der tilkommer skadelidte. Det følger imidlertid af arbejdsskadesikringslovens § 77, at der ved udmåling af erstatning efter erstatningsansvarsloven skal ske fradrag for tilsvarende poster, som skadelidte har fået eller vil få dækket efter arbejdsskadesikringsloven, således at skadelidte af skadevolder alene kan kræve differencen mellem erstatning udmålt efter erstatningsansvarsloven og erstatning udmålt efter arbejdsskadesikringsloven.

Det følger af ordlyden af arbejdsskadesikringslovens § 77, 2. pkt., at erstatningen efter erstatningsansvarsloven skal nedsættes med ydelser, der er betalt eller er pligt til at betale til den skadelidte efter arbejdsskadesikringsloven. Den forhøjede pension efter tjenestemandspensionslovens § 8 eller de tilsvarende regler i pensionsregulativer for tjenestemænd i kommuner og regioner er ikke en erstatning efter arbejdsskadesikringsloven. Der er tale om en særlig forhøjelse af den pension, der tilkommer den pågældende ved afskedigelse, og forhøjelsen indebærer, at han i princippet stilles, som om han havde opnået højeste pensionsalder.

Højesteret tiltræder, at der heller ikke i forarbejderne til arbejdsskadesikringsloven er tilstrækkeligt grundlag for at antage, at et sådant pensionsbeløb skal fratrækkes i skadelidtes

krav efter erstatningsansvarsloven mod den ansvarlige skadevolder. Det bemærkes herved, at udbetalte pensioner mv. som nævnt ikke fratrækkes i erstatning for varigt tab af erhvervsevne efter erstatningsansvarsloven. Det kan herefter ikke føre til et andet resultat, at pensionsforhøjelsen efter det pågældende regulativ er betinget af, at den ansattes tilskadekomst udgør en arbejdsskade efter arbejdsskadesikringsloven, og at pensionsforhøjelsen er fratrukket ved beregningen af den erstatning, der skal udbetales efter arbejdsskadesikringsloven, således at skadevolderen kommer til at betale en større erstatning, end hvis A ikke havde haft krav på forhøjet pension.

Højesteret stadfæster herefter dommen.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Tryg Forsikring A/S betale 35.000 kr. til HK som mandatar for A.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.

Sagsomkostningsbeløbene forrentes efter rentelovens § 8 a.